

שני רוכבי קטנוע נהרגו בתאונת דרכים - היתה זו התחלה של מלחמת דמים שפרצה

פוגרום בגליל

הנשים קלטו את הבשורה, הוסיפו לה טראגיות ונוסף עליידי יללותיהן החדות.

„צאו לבענה, יא גברים!“ הן קראו, „הורגים אחד משלנו!“

ואז, ללא מחשבה נוספת, הסתערו צעירי הכפר על בענה, ושוב, לפי אותה גירסה, רצו הזקנים אחריהם, כדי להרגיעם ולהחזירם. סיפר המוכתר: „רצתי בכביש לבענה וצעקתי על השכאב שיחזור. אחרי, במרחק 50 מטרים אולי, צעד הזקן טאלב ראשיד עוסמן, דודו של אחד משני ההרוגים בתאונה. הוא צעק לבחורים לחזור. ואמר שהוא בעצמו יתן עזות במשטרה נגד כל מי שלא חיוור מיד לכפר. ובעודו צועק — קיבל כדור בירך ונפל על הכביש. כל זה, בהיותו עדיין בתוך שטח הכפר שלנו.“

המוכתר דיר אל-אסד אף הוסיף, כי לו עצמו אקדת ורובה אנגלי, אולם הוא השיא אירוסים בבית. גם יתר בני הכפר, המצויים דים בנשק רשמי, לא נטלו איתם את נשקם. „ואילו אנשי בענה הוציאו את הנשק שיש להם ברשיון והתחילו לירות ישר בנו. לא באחיר, בשביל להפחידו, אלא ישר בנוער ובזקנים שלנו. הם אפילו השתמשו ברובים לא חוקיים!“

המוכתר הגיע עד לבתים הראשונים של בענה. הוא מצא שם כמה אנשי-משטרה, ויחד איתם ניסה לגרש את אנשי דיר אל-אסד. כל אותה עת נמשכו היריות, עד ש-קורבנות המתקיפים הגיעו להרוג אחד ו-שבעה פצועים. התוקפים אכפו את אבי דותיהם ונסוגו לכפרם. בכפר המתקף היתמר עשן סמיך מכמה בתים. מי שרף? „לא אנתונו!“ השיב המוכתר, „הם עשו זאת בעצמם!“

בעת שהתחוללה ההסתערות היו נוכחים במקום, בסך הכל, כ-15 שוטרים.

★ ★ ★

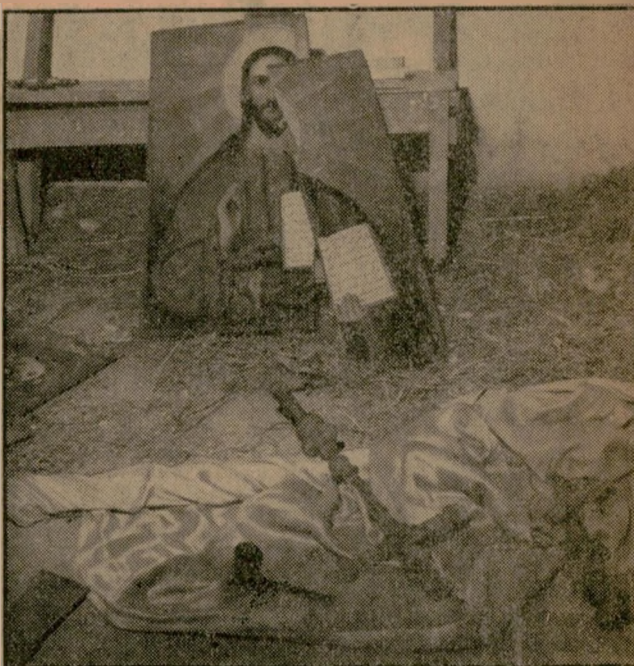
לפני 101 שנים

מה אומרים אנשי בענה? ההשתוללות המסחררת הפתיעה אותם. כי מזה דורות, קיימו חיסים הדוקים עם בני משפחת אסדי שבכפר השכן. זקני הכפר יודעים אומנם לספר על התקפה כללית של האסדים על בענה, לפני 101 שנה בדיוק. תושבי בענה הנוצרים ברחו או מפני חמת ה-אסדים המוסלמים, אולם כעבור שנים ציח השלטונות באיסטנבול להחזיר את הפלתיים לבתיהם, וההתקפה הפכה מאז לנחלת העבר.

בימי המנדט פרץ בין שני הכפרים ריב דמים. אחד מבני בענה נרצח, ומשפחתו האשימה ברצח אחד ממשפחת אל-דבאח מ-דיר אל-אסד. בית-המשפט לא מצא שום הוכחות. אנשי בענה המתנינו כימעט שני תינים, לנקום את נקמת הדם. בוקר אחד נמצאו שניים מבני משפחת אל-דבאח הרוריים, באוהל שבו שמרו מטעם מחלקת ה-עבודות הציבוריות. שוב לא יכלו המשטרה ובית-המשפט למצוא שום הוכחה, וכולם

שני שוטרים עומדים על גג ביתו של נהג האוטובוס, אחרי שנפרץ והועלה באש. בית זה, שהוא הקרוב ביותר לדיר אל-אסד, היה הראשון שהוצת.

התוקפים פרצו את דלת הכניסה של בענה, ניפצו חלונות ותמונות דתיות. תושבי בענה שלחו תלונה לנציגות הדרת בישראל.

תצפית משמרה

המשתוף לקבורת מתייהם של שני הכפרים.

★ ★ ★

הרוג ופצועים

למחרת היה יום הבחירות לכנסת. אנשי שני הכפרים לא יצאו לעבודה. שוב פנו הנכבדים למשטרה, בדרישה להציב במקום כוח גדול של שוטרים: „אם אין מספיק שוטרים בגלל הבחירות,“ הציעו אנשי בענה, „הזעיקו אנשי מישמר הגבול או אפילו משטרה צבאית. שיהיו כאן לפחות 50 שוטרים, אחרת תהייה כאן מהומות ושפיכת דמים. אנחנו מרגישים שמשונו נר-קם והולך.“

ושוב מתחלפות העדויות על אירועי היום לשתי גירסות שונות לחלוטין. גירסת אנשי דיר אל-אסד:

כמה מילדי הכפר שיחקו ליד בית-הקברות, על גבול שני הכפרים. פיתאום פרצה קטטה ליד הקלפי של בענה, בין אנשי מקי ומפאיי. מכיוון שהקלפי של בענה הוצבה בבניין בית-הספר, מרחק מטרים בודדים בלבד מן הבתים הקיצוניים של דיר אל-אסד, חשבו הילדים כי הקטטה ליד הקלפי של בענה אינה אלא התנפלות אנשי בענה על אחד מבני דיר אל-אסד. הם רצו מיד למרכז כפרם, כשהם צועקים: „מכים אחד מאנשינו בבענה! התנפלות בבענה!“

שתי תצפיות הלחיית שני ההרוגים. הקצינים הבטיחו לשמור על הסדר. אך תושבי בענה לא שוכנעו מן ההבטחות. בלילה הראשון אחרי התאונה, פינו כמה משפחות את בתי-הן, העומרים על הגבול בין שני הכפרים, והלכו ללון בבתי-קרוכים.

בצהרי יום המחרת התקרבה אל דיר אל-אסד שיירת מכוניות. באחת מהן היה שתי הגופות שהובאו לקבורה. סיפר מוכתר הכפר, ג'אבר אסדי, על מה שאירע לאחר מכן: „העמדנו את המכוניות במרכז הכפר. התקהלו כל התושבים. גם משלחות מכפרים אחרים באו להשתתף בהליחה. שוטרים — היו אולי ארבעה-חמישה. בני המשפחה ניגשו לארונות העץ, והרימו את המיכ-סיס, ואז עלה להם הדם לראש. הצעירים שבבני המשפחה התחילו מיד לרוץ לכיוון הבתים של בענה.“

לדברי המוכתר, התערבו מיד זקני הכפר, שאילצו את השכאב לחזור. עזרו, כנראה, גם יריות-ההפחדה של תושבי בענה ונוכחותם של אורחים רבים מכפרי הסביבה, שהשפיעו על הצעירים חמוייה-המוח לחדול מהסתערותם. מה עוד, שלפי המסורת הערבית אין לדרוש כופר או תגמול על הר-גי'אונה.

השלום הוחזר איכשהו על כנו, ושני ההרוגים הובאו לבית-הקברות המוסלמי,

ישו נשבר

קבוצת נשים בשלמות כחולות ישוב סביב קבר רענן ויללו בבכי. היו אלה נשות הכפר דיר אל-אסד הגלילי, שי-באו לבכות את סאלח עלי שאקר אמן, שנהרג במלחמה הפיתאומית שפרצה לפני שבוע בין דיר אל-אסד לבין כפר בענה השכן.

מתוך אחד הבתים של בענה, עקב גבר צעיר במשקפת אחר הנעשה בבית-הקברות של דיר אל-אסד. גם ללא משקפת אפשר היה לראות כל תנועה בכפר השכן. שהרי בין דיר אל-אסד לבין בענה מפריד רק ו-די מוריק, נטוע עציזית. מאז השבוע ש-עבר מפרידות ביניהם גם שלוש גחיות של בני דיר אל-אסד.

★ ★ ★

מוות בכביש צר

שני הצעירים הראשונים נהרגו ביום השלישי שעבר. קאסם עוסמן וידידו חסן אחמד עבד-עומר, שניהם בני 25, חזרו מחיפה, רכובים על ההספה שלהם. שני בני דיר אל-אסד, שעבדו כמס-גרים בחיפה, קנו את הקטנוע במשותף, כדי לחסוך מזמן הנוסיעה. הם עזבו את כביש עכו-צפת, פנו שמאלה אל כביש האספלט הצר העובר דרך דיר אל-אסד, ומסתיים במרכז בענה. הם הסי-פיקו לנסוע רק 300-400 מטרים. לפנייהם נטע סנדר מכפר נחף, שהחזיר פועלים לדיר אל-אסד.

לפתע הופיע ממול אוטובוס של אגד, שנסע מבענה לכיוון הכביש הראשי. נהג הסנדר סטה ימינה, ירד מן הכביש, וה-אוטובוס עבר אותו. אך לא כן הקטנוע. נהג האוטובוס, גימיל עיד אליאס מכפר בענה, עלה במכוניתו על הקטנוע. הרקב הזעיר התרסק לחתיכות. נהגו קאסם נהרג במקום. הנוסע השני, חסן עומר, נגרר פצוע למרחק של 20-30 מטר. הוא מת בדרך ל-בית-החולים החיפאי.

על עובדות יסודיות אלה מסכימים גם בני דיר אל-אסד גם תושבי בענה. אולם בעוד הראשונים טוענים כי נהג האוטובוס נסע במהירות מופרזת והיגו אשם בתאונ-ה, טוענים בני בענה כי נהג הקטנוע — ולא נהגו של האוטובוס — היה אשם בתאונה.

★ ★ ★

הדם ענה לראש

תושבי שני הכפרים חשו כנראה מה עלול להתרחש, עקב תאונה קט-לנית זו. על כן פנו זקני דיר אל-אסד ו-בענה, בנפרד, אל משטרת עכו, בבקשה ל-הציב כוח משטרה בין שני הכפרים, בעת

סאלח היה בן 25 במוותו, השאיר אחריו אלמנה וארבעה ילדים קטנים. מצד ימין של התמונה, בקצה שדה הקבורה של כפר אל-אסד, נראה הבית הראשון של הכפר, שותף המריבה, בענה.

כמה מבני דיר אל-אסד מתייחידים ליד קברו של בן כפרם, סאלח עלי שאקר אמן, אשר נהרג בעת ההסתערות ההמונית על בענה.

הקבר השרי